Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

18. juuni 2015*

Apellatsioonkaebus — Konkurents — Raudteetranspordi ja sellega seotud teenuste sektor — Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine — Määrus (EÜ) nr 1/2003 — Artikkel 20 ja artikli 28 lõige 1 — Haldusmenetlus — Kontrolli läbiviimise otsus — Komisjoni kontrollivolitused — Põhiõigus asukoha puutumatusele — Eelneva kohtuliku loa puudumine — Tõhus kohtulik kontroll — Juhuslikult saadud teave

Kohtuasjas C-583/13 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 15. novembril 2013 esitatud apellatsioonkaebus,

Deutsche Bahn AG, asukoht Berliin (Saksamaa),

DB Mobility Logistics AG, asukoht Berliin,

DB Energie GmbH, asukoht Frankfurt (Saksamaa),

DB Netz AG, asukoht Frankfurt,

Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, asukoht Bodenheim (Saksamaa),

DB Schenker Rail GmbH, asukoht Mainz (Saksamaa),

DB Schenker Rail Deutschland AG, asukoht Mainz,

esindajad: *Rechtsanwalt* W. Deselaers, *Rechtsanwalt* E. Venot ja *Rechtsanwalt* J. Brückner,

hagejad,

teised menetlusosalised:

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Malferrari ja R. Sauer, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

Hispaania Kuningriik, esindajad: A. Rubio González ja L. Banciella Rodríguez-Miñón,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Autorité de surveillance AELE, esindajad: M. Schneider, X. Lewis ja M. Moustakali,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Liidu Nõukogu,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (ettekandja), J. L. da Cruz Vilaça ja C. Lycourgos,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 4. detsembri 2014. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 12. veebruari 2015. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Deutsche Bahn AG ning tema tütarettevõtjad DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH ja DB Schenker Rail Deutschland AG (edaspidi koos „Deutsche Bahn") paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsus Deutsche Bahn jt *vs.* komisjon (T-289/11, T-290/11 ja T-521/11, EU:T:2013:404, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"), milles kohus jättis rahuldamata nende hagid, milles nad palusid tühistada komisjoni 30. märtsi 2011. aasta otsus K(2011) 2365 ja 14. juuli 2011. aasta otsus K(2011) 5230, millega määrati Deutsche Bahn AG ja kõigi tema tütarettevõtjate juures kontrollimised (edaspidi „vaidlusalused otsused") vastavalt nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EL] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 20 lõikele 4 (juhtumid COMP/39.678 ja COMP/39.731).

Õiguslik raamistik

2 Määruse nr 1/2003 artikkel 20 („Komisjoni kontrollivolitused") sätestab:

„1. Komisjon võib käesoleva määrusega talle pandud ülesannete täitmiseks korraldada ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste puhul kogu vajaliku kontrolli.

2. Komisjoni poolt kontrolli teostamiseks volitatud ametnikel ja teistel kaasasolevatel isikutel on õigus:

a) siseneda ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste kõikidesse ruumidesse, territooriumile ja transpordivahenditesse;

b) kontrollida raamatupidamis- ja muid äridokumente olenemata sellest, millisel andmekandjal neid hoitakse;

c) teha või saada mis tahes kujul koopiaid või väljavõtteid kõnealustest raamatupidamis- ja muudest dokumentidest;

d) pitseerida äriruume ning raamatupidamis- ja muid dokumente sellise aja jooksul ja sellises ulatuses, mis on vajalik;

e) küsida ettevõtja või ettevõtjate ühenduse esindajalt või töötajalt uurimise eesmärgil selgitusi uuritava küsimusega seotud asjaolude või dokumentide kohta ning registreerida vastused.

3. Komisjoni poolt kontrolli teostamiseks volitatud ametnikud ja teised kaasasolevad isikud kasutavad oma õigusi kirjaliku volituse esitamisel, kus on nimetatud kontrolli objekt ja eesmärk ning artiklis 23 ette nähtud trahvid juhuks, kui nõutavad raamatupidamis- või muud äridokumendid esitatakse puudulikult või vastused käesoleva artikli lõike 2 alusel esitatud küsimustele on ebaõiged või eksitavad. Aegsasti enne kontrollimist teatab komisjon sellest konkurentsiasutusele selles liikmesriigis, mille territooriumil kontrollimine läbi viiakse.

4. Ettevõtjad ja ettevõtjate ühendused peavad alluma komisjoni otsusega määratud kontrollimisele. Otsuses tuleb määratleda kontrolli sisu ja eesmärk, määrata selle alguse kuupäev ning osutada artiklites 23 ja 24 sätestatud sanktsioonidele ja õigusele anda otsus läbivaatamiseks Euroopa Kohtule. Komisjon teeb sellised otsused pärast konsulteerimist selle liikmesriigi konkurentsiasutusega, mille territooriumil kontrollimine läbi viiakse.

5. Konkurentsiasutuse ametnikud ning selle asutuse poolt volitatud või määratud ametnikud liikmesriigis, mille territooriumil kontrollimine läbi viiakse, peavad selle asutuse või komisjoni palvel komisjoni ametnikke ja teisi kaasasolevaid isikuid aktiivselt abistama. Selleks võivad nad kasutada lõikes 2 sätestatud volitusi.

6. Kui komisjoni poolt volitatud ametnikud ja teised kaasasolevad isikud leiavad, et ettevõtja ei nõustu käesoleva artikli kohaselt nõutava kontrollimisega, peab asjaomane liikmesriik osutama neile vajalikku abi, taotledes vajaduse korral abi politseilt või samaväärselt täitevasutuselt.

7. Kui lõikes 6 sätestatud abi eeldab siseriiklike eeskirjade kohaselt kohtu luba, tuleb see taotleda. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna.

8. Lõikes 7 osutatud loa taotlemisel kontrollib siseriiklik kohus komisjoni otsuse autentsust ning seda, et kavandatud sunnimeetmed ei oleks kontrolli sisu seisukohalt meelevaldsed ega liigsed. Sunnimeetmete proportsionaalsuse kontrollimisel võib siseriiklik kohus paluda komisjonilt otse või liikmesriigi konkurentsiasutuse kaudu üksikasjalikke selgitusi eelkõige juhul, kui komisjonil on põhjust kahtlustada [ELTL artiklite 101 ja 102] rikkumist, kui kahtlustatav rikkumine on tõsine või selgitused on vajalikud, võttes arvesse asjaomase ettevõtja osalemise laadi. Siseriiklik kohtuasutus ei tohi vaidlustada kontrolli vajalikkust ega nõuda, et talle esitataks komisjoni toimikus sisalduv teave. Komisjoni otsuse seaduslikkuse võib läbi vaadata ainult Euroopa Kohus.”

3 Määruse nr 1/2003 artikli 28 lõige 1 täpsustab, et ilma et see piiraks määruse artiklite 12 ja 15 kohaldamist – mis käsitlevad vastavalt komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste vahelist teabevahetust ning koostööd liikmesriikide kohtutega –, võib komisjoni kontrollivolituste raames kogutud teavet kasutada ainult sel eesmärgil, milleks see koguti.

Vaidluse taust

4 Deutsche Bahn on ettevõtja, kes tegutseb siseriiklikus ja rahvusvahelises reisijate- ja kaubaveosektoris, logistikasektoris ning raudtee abiteenuste pakkumise sektoris.

5 Komisjon võttis 14. märtsil 2011 vastu esimese otsuse, milles ta kohustas Deutsche Bahni alluma kontrollimisele, kuna DB Energie GmbH kohtles DB kontserni teisi tütarettevõtjaid tõenäoliselt põhjendamatult soodsamalt, eelkõige elektritoitega varustamist puudutava hinnaalanduste süsteemi abil (edaspidi „esimene kontrolli läbiviimise otsus"). Esimene kontroll viidi läbi ajavahemikul 29.–31. märts 2011.

6 30. märtsil 2011 võttis komisjon Deutsche Bahni suhtes vastu teise kontrolli läbiviimise otsuse, mis puudutas võimalikku DUSS kasutamist eesmärgiga seada kontserni Saksamaal tegutsevad konkurendid halvemasse olukorda, muutes neil jaamadele juurdepääsu raskeks (edaspidi „teine kontrolli läbiviimise otsus"). Teine kontroll viidi läbi ajavahemikul 30. märts – 1. aprill 2011.

7 14. juulil 2011 võttis komisjon Deutsche Bahni suhtes vastu kolmanda kontrolli läbiviimise otsuse, mida põhjendati sellega, et äriühingute hallatav infrastruktuuri strateegilise kasutamise süsteem, mille eesmärk võib olla takistada, muuta keerulisemaks või kulukamaks kontserni konkurentide tegevust raudteeveo valdkonnas, mille jaoks on juurdepääs DUSS jaamadele vajalik, võib olla konkurentsivastane (edaspidi „kolmas kontrolli läbiviimise otsus"). Kolmas kontroll viidi läbi 26. juulil 2011.

8 Deutsche Bahn koos oma advokaatidega ei esitanud kolme kontrollimise käigus vastuväiteid, ei toonud esile, et kontrollimiseks puudub eelnev kohtu luba, ega vaidlustanud kontrollimisi määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 6 alusel.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

9 10. juunil ja 5. oktoobril 2011 saabusid Üldkohtu kantseleisse Deutsche Bahni esitatud kolm hagiavaldust, mille kohus liitis, kuna kõigi ese oli vaidlusaluste otsuste ja komisjoni poolt kõnealuste kontrollimiste käigus antud aktide tühistamine ning nõue, et komisjoni kohustataks tagastama kõiki kontrollimiste käigus dokumentidest tehtud koopiaid.

10 Deutsche Bahn esitas oma hagide põhjenduseks kolm väidet, mis on sisuliselt järgmised: on rikutud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta") artikliga 7 ja Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK") artikliga 8 kaitstud põhiõigust asukoha puutumatusele, kuna puudus kohtu eelnev luba; on rikutud harta artiklis 47 ja EIÕK artiklis 6 ette nähtud põhiõigust tõhusale kohtulikule kaitsele; esineb mitu kaitseõiguste rikkumist ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine.

11 Üldkohus jättis Deutsche Bahni hagid tervikuna rahuldamata.

Poolte nõuded Euroopa Kohtus

12 Deutsche Bahn palub Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

— tühistada kolm vaidlustatud otsust;

— mõista komisjonilt välja kõigi kohtuastmete ja menetlusega seotud kohtukulud.

13 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

— jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja Deutsche Bahnilt.

Apellatsioonkaebus

Esimene väide, et harta artikliga 7 ja EIÕK artikliga 8 kaitstud põhiõigust asukoha puutumatusele on valesti tõlgendatud ja kohaldatud

Deutsche Bahni argumentatsioon

14 Deutsche Bahn väidab kõigepealt, et Üldkohus eiras Euroopa Inimõiguste Kohtu otsust Colas Est jt *vs.* Prantsusmaa (nr 3797/97, CEDH 2002-III) ega analüüsinud selle kohtu otsuseid Société Métallurgique Liotard Frères *vs.* Prantsusmaa (nr 29598/08, 5.5.2011) ja Canal Plus jt *vs.* Prantsusmaa (nr 29408/08, 21.12.2010), kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 72 leidis, et eelneva nõusoleku puudumine on vaid üks element, mida Euroopa Inimõiguste Kohus võttis arvesse, et tuvastada EIÕK artikli 8 rikkumine.

15 Seejärel väidab Deutsche Bahn, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 tugines Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustele Harju *vs.* Soome (nr 56716/09, 15.2.2011) ja Heino *vs.* Soome (nr 56720/09, 15.2.2011) järeldamaks, et eelneva kohtuliku loa puudumist saab kompenseerida hilisema kohtuliku kontrolliga.

16 Lõpuks kinnitab Deutsche Bahn, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 74–101 Üldkohtu poolt välja toodud viis tagatiste kategooriat ei taga kaitseõiguste piisavat kaitset, kui komisjon tema ruumides kontrolli läbi viies rikub tema põhiõigust asukoha puutumatusele.

17 Komisjon, keda toetavad EFTA järelevalveamet ja Hispaania Kuningriik, vaidlustab selle argumentatsiooni.

Euroopa Kohtu hinnang

18 Oma esimese väitega soovib Deutsche Bahn sisuliselt tõendada, et vaidlustatud kohtuotsuses on rikutud õigusnormi sellega, et Üldkohus leidis harta artiklit 7 ja EIÕK artiklit 8 eirates, et eelneva kohtuliku loa puudumine ei mõjuta vaidlusaluste otsuste seaduslikkust.

19 Selles osas tuleb märkida, et põhiõigus asukoha puutumatusele on liidu õiguse üldpõhimõte (vt selle kohta kohtuotsused Hoechst *vs.* komisjon, 46/87 ja 227/88, EU:C:1989:337, punkt 19; Dow Benelux *vs.* komisjon, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 30, ning Dow Chemical Ibérica jt *vs.* komisjon, 97/87–99/87, EU:C:1989:380, punkt 16), mis on nüüd väljendatud harta artiklis 7, mis vastab EIÕK artiklile 8.

20 Veel on oluline täpsustada, et kui Inimõiguste Kohtu praktikast tuleneb, et EIÕK artiklis 8 ette nähtud kaitse võib laieneda teatavatele äriruumidele, on see kohus sellele vaatamata leidnud, et kutse-äritegevuse ruumide puhul võib avalikkuse sekkumine minna kaugemale kui muudel juhtudel (Euroopa Inimõiguste Kohus, Niemietz *vs.* Saksamaa, 16.12.1992, seeria A nr 251-B, ning Bernh Larsen Holding AS jt *vs.* Norra, nr 24117/08, 14.3.2013).

21 Käesolevas asjas tuleb kõigepealt tõdeda, et nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 33 märkis, ei ole alust kritiseerida Üldkohut selle pärast, et ta ei võtnud arvesse Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool viidatud otsuseid Société Métallurgique Liotard Frères *vs.* France ja Canal Plus *vs.* Prantsusmaa, kuna nendes ei käsitletud mitte EIÕK artikli 8, vaid käsitleti artikli 6 rikkumist.

22 Lisaks tuleb märkida, et tuginedes Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool viidatud otsuse Colas Est jt *vs.* Prantsusmaa punktile 49, meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 72 õigesti, et Euroopa Inimõiguste Kohus leidis, et eelneva nõusoleku puudumine oli vaid üks elementidest, mida võetakse

arvesse, et tuvastada EIÕK artikli 8 rikkumine. Üldkohus lisas, et Euroopa Inimõiguste Kohus võttis arvesse pädevale ametivõimule kuuluva pädevuse ulatust, sekkumise asjaolusid ja piiratud arvu garantiisid, ning et need asjaolud on liidu õiguses praegu valitsevast olukorrast erinevad.

23 Sellega seoses tuleb rõhutada, et kontrollivolitused, mis komisjonil määruse nr 1/2003 artikli 20 lõike 2 alusel on, piirduvad sellega, et komisjoni ametnikel on muu hulgas õigus siseneda nende poolt märgitud ruumidesse, paluda esitada nende soovitud dokumente, teha neist koopiaid ning lasta endale näidata nende viidatud mööbli sisu (vt selle kohta kohtuotsus Hoechst *vs.* komisjon, 46/87 ja 227/88, EU:C:1989:337, punkt 31).

24 Veel tuleb meenutada, et määruse nr 1/2003 artikli 20 lõigete 6 ja 7 kohaselt tuleb kohtu luba taotleda juhul, kui puudutatud ettevõtja vastuseisu tõttu osutab asjaomane liikmesriik vajalikku abi, taotledes kas vajaduse korral abi politseilt või samaväärselt täitevasutuselt, ning juhul, kui see luba on siseriikliku õiguse kohaselt vajalik. Sellist luba võib taotleda ka ettevaatusabinõuna. Veel on selle määruse artikli 20 lõikes 8 täpsustatud, et kui siseriiklik kohus kontrollib muu hulgas seda, et kavandatud sunnimeetmed ei oleks kontrolli sisu seisukohalt meelevaldsed ega liigsed, ei saa ta siiski kontrolli vajadust kahtluse alla seada. Sama säte näeb ette, et hilisema kohtuliku kontrolli pädevus on Euroopa Kohtul.

25 Järelikult ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 67 leidis, et Inimõiguste Kohtu praktikat arvestades ei too kohtu eelneva loa puudumine iseenesest endaga kaasa kontrollimeetme õigusvastasust.

26 Mis puutub Deutsche Bahni argumenti, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta tugines vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool viidatud otsustele Harju *vs.* Soome ja Heino *vs.* Soome, siis tuleb tõdeda, et Euroopa Inimõiguste Kohus kinnitas nendes otsustes sõnaselgelt, et eelneva kohtuliku loa puudumist saab kompenseerida nii õiguslike kui ka faktiliste küsimuste hilisema kohtuliku kontrolliga.

27 Sellest järeldub, et Deutsche Bahni argumentatsioon, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 15 ja 26, on põhjendamata.

28 Lõpuks on oluline märkida, et olles vaidlustatud kohtuotsuse punktis 73 meenutanud, et Euroopa Inimõiguste Kohtu hinnangul on avaliku võimu omavolilise sekkumise eest kaitsmiseks vaja õiguslikku raamistikku ja rangeid piiranguid, tõi Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 74–100 välja ja analüüsis viit tagatiste kategooriat, mis peavad kontrolli läbiviimise otsuse puhul olema täidetud. Seejärel jõudis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 100 järeldusele, et kõik need tagatised olid käesolevas asjas olemas.

29 Sellega seoses piisab, kui märkida, et Üldkohtu üksikasjalik analüüs vastab nii Euroopa Inimõiguste Kohtu nõuetele, nagu ilmneb eelmisest punktist, määruse nr 1/2003 seletuskirjast ja Euroopa Kohtu praktikast.

30 Määruse nr 1/2003 artikli 20 lõikest 4 tuleneb nimelt, et kontrolli läbiviimise otsuses tuleb määratleda kontrolli sisu ja eesmärk ning osutada puudutatud ettevõtjale määratavatele sanktsioonidele ja tema õigusele paluda otsuse läbivaatamist Euroopa Kohtult.

31 Teisalt tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et komisjonile antud kontrollivolitused on täpselt piiritletud, et küsimus seisneb eelkõige selles, et uurimise alt jäetakse välja need dokumendid, mis ei ole ametialased, õiguses õigusabile või advokaadi ja kliendi vahelise kirjavahetuse konfidentsiaalsuse tagamisele ning kontrolli läbiviimise otsuse põhjendamiskohustuses ja õiguses kaevata edasi Euroopa Liidu kohtutesse (vt selle kohta kohtuotsus Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punktid 44–50).

32 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 38 märkis ning nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, leiab Euroopa Inimõiguste Kohus, et eelneva kohtuliku loa puudumist saab kompenseerida kõigi õiguslike ja faktiliste küsimuste hilisema kohtuliku kontrolliga, mis kujutab endast niisiis põhilist tagatist selle kindlustamiseks, et vaidlusalune kontrollimeede on EIÕK artikliga 8 kooskõlas (vt eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohus otsus Delta Pekárny a.s. *vs.* Tšehhi Vabariik, nr 97/11, §-d 83, 87 ja 9, 22.10.2014).

33 Selline ongi olukord Euroopa Liidus kehtestatud süsteemi korral, kuna määruse nr 1/2003 artikli 20 lõige 8 näeb sõnaselgelt ette, et komisjoni otsuse õiguspärasust võib kontrollida Euroopa Kohus.

34 Aluslepingutes ette nähtud kontroll tähendab, et liidu kohus teostab hageja esitatud väidete põhjendamiseks toodud tõendite põhjal tervikliku kontrolli, see tähendab, et ta käsitleb nii õiguslikke kui ka faktilisi küsimusi (vt selle kohta kohtuotsused Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 62, ja CB *vs.* komisjon, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punkt 44).

35 Sellest järeldub, et Üldkohtul oli õigus, kui ta leidis, et EIÕK artikliga 8 kaitstavat põhiõigust asukoha puutumatusele ei ole eelneva kohtuliku loa puudumisega rikutud.

36 Seega tuleb tõdeda, et ka ühtegi harta artikli 7 rikkumist ei ole tuvastatud.

37 Neil asjaoludel tuleb käesoleva apellatsioonkaebuse esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et harta artiklis 47 ja EIÕK artikli 6 lõikes 1 ette nähtud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele on valesti tõlgendatud ja kohaldatud

Deutsche Bahni argumentatsioon

38 Deutsche Bahn väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et arvestades seda, et liidu õiguses on ette nähtud hilisem kohtulik kontroll, ei riku vaidlusalused otsused põhiõigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

39 Konkreetsemalt väidab Deutsche Bahn, et Üldkohus põhjendas oma arutluskäiku Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool viidatud otsustega Société Métallurgique Liotard Frères *vs.* Prantsusmaa ja Canal Plus jt *vs.* Prantsusmaa, kuigi asjaolud ei olnud sarnased, kuna Prantsuse konkurentsiasutus oli nendes asjades saanud eelneva kohtuliku loa.

40 Euroopa Komisjon, keda toetavad EFTA järelevalveamet ja Hispaania Kuningriik, vaidlustab selle argumentatsiooni.

Euroopa Kohtu hinnang

41 Kõigepealt tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse punktides 109 ja 110 leidis Üldkohus õigesti, et Euroopa Inimõiguste Kohtu eespool viidatud otsustest Société Métallurgique Liotard Frères *vs.* Prantsusmaa ja Canal Plus jt *vs.* Prantsusmaa tuleneb, et need puudutavad kontrolli intensiivsust – sealhulgas kõiki faktilisi ja õiguslikke asjaolusid – ning kontroll peab võimaldama sobivalt taastada olukorra juhul, kui õigusvastane toiming on tuvastatud, mitte aga hetke, mil kontroll läbi viiakse.

42 Lisaks tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 112 meenutas Üldkohus, et kui liidu kohus lahendab kontrolli läbiviimise otsuse peale esitatud tühistamishagi, teostab ta nii õiguslikku kui ka faktilist kontrolli ning on pädev hindama tõendeid ja vaidlustatud otsuse tühistama.

43 Tuleb tõdeda, et see analüüs on kooskõlas ka käesoleva kohtuotsuse punktis 32 viidatud Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikaga. Seega ei ole Üldkohtu hinnangutes vaidlustatud kohtuotsuse 109–112 õigusnormi rikutud.

44 Vastupidi Deutsche Bahni väitele on ettevõtjal, kelle suhtes on tehtud kontrolli läbiviimise otsus, õigus vaidlustada selle otsuse seaduslikkus – nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 46 märkis – kohe pärast seda, kui otsus on ettevõtjale teatavaks tehtud, mis tähendab, et ettevõtja ei pea ootama, kuni komisjon on liidu konkurentsieeskirjade oletatava rikkumise kohta teinud oma lõpliku otsuse.

45 Lõpuks meenutas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 113 seoses liidu õiguses ette nähtud tagatistega tagada tõhus kohtulik kaitse Euroopa Kohtu praktikat, mille kohaselt kontrollimise läbiviimise otsuse võimaliku tühistamise korral või juhul, kui tuvastatakse, et läbiviidud kontrolli käigus esineb õigusvastasus, on komisjonil võimatu kasutada teavet, mis vaidlusaluste toimingute teel koguti rikkumise menetlemiseks (kohtuotsus Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punkt 49).

46 Eeltoodust tuleneb, et Üldkohus leidis õigesti, et EIÕK artikli 6 lõikega 1 tagatud põhiõigust tõhusale kohtulikule kaitsele ei rikuta sellega, kui puudub eelnev kohtulik luba.

47 Sellega seoses tuleb meenutada, et see põhiõigus on liidu õiguse üldpõhimõte, mis väljendub käesoleval ajal harta artiklis 47, mis liidu õiguses vastab EIÕK artikli 6 lõikele 1 (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika; Telefónica ja Telefónica de España *vs.* komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 40, ning CB *vs.* komisjon, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punkt 43).

48 Eeltoodud põhjustel tuleb asuda seisukohale, et ka harta artikli 47 rikkumine ei leidnud kinnitust.

49 Järelikult tuleb käesoleva apellatsioonkaebuse teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et esimese kontrolli käigus toimunud menetlusnormide rikkumise tõttu on rikutud kaitseõigusi

Deutsche Bahni argumentatsioon

50 Deutsche Bahn heidab Üldkohtule ette, et viimane leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 162, et komisjonil oli õigus enne esimest kontrolli läbiviimise otsust teavitada oma ametnike DUSS-i suhtes tekkinud kahtlustest.

51 Sellega tekitas komisjon teadlikult ohu, et nendele ametnikele DUSS-i toimiku kohta edastatud teave suunab nende tähelepanu – vaatamata sellele, et neil pole esimese kontrolli esemega mingit seost – konkreetselt DUSS-i puudutavatele dokumentidele. Järelikult – vastupidi Üldkohtu seisukohale – ei olnud Euroopa Kohtu poolt otsuses Dow Benelux *vs.* komisjon (85/87, EU:C:1989:379) kinnitatud erand keelust kasutada kontrolli raames asjassepuutumatuid dokumente kohaldatav.

52 Lisaks väidab Deutsche Bahn, et komisjoni ametnike eelnev teavitamine DUSS-i puudutavast toimikust ei olnud konkurentsieeskirjade tõhusaks rakendamiseks vajalik.

53 Komisjon väidab, et Deutsche Bahni argument, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta aktsepteeris juhuslikult saadud teavet, ei ole vastuvõetav, sest tegemist on faktilise asjaolu vaidlustamisega, mida ei saa apellatsioonimenetluses käsitleda.

Euroopa Kohtu hinnang

54 Mis puutub käesoleva väite vastuvõetavusse, mille komisjon vaidlustab, siis tuleb kõigepealt tõdeda, et Deutsche Bahn mitte ainult ei palu Euroopa Kohtul hinnata faktilisi asjaolusid uuesti, vaid väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et komisjonil oli asja üldist konteksti arvestades õigus enne esimest kontrolli läbiviimise otsust teavitada oma ametnike DUSS-i suhtes tekkinud kahtlustest.

55 Sellest lähtudes on kolmas väide vastuvõetav.

56 Sisulises küsimuses tuleb meenutada, et määruse nr 1/2003 artikli 20 lõige 4 paneb komisjonile kohustuse kontrolli läbiviimise otsust põhjendada, märkides ära kontrollimise eseme ja eesmärgi, mis – nagu Euroopa Kohus on täpsustanud – kujutab endast põhimõttelise tähtsusega nõuet mitte üksnes selleks, et näidata asjaomaste ettevõtjate ruumides korraldatava uurimise põhjendatust, vaid ka selleks, et ettevõtjatel oleks võimalik mõista oma koostöökohustuse ulatust, säilitades samal ajal nende kaitseõigused (kohtuotsused Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punkt 47, ning Nexans ja Nexans France *vs.* komisjon, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, punkt 34).

57 Vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 28 lõikele 1 ei või uurimiste käigus saadud teavet kasutada muuks eesmärgiks kui see, mis on märgitud kontrolli läbiviimise otsuses (vt selle kohta kohtuotsus Dow Benelux *vs.* komisjon, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 17).

58 Euroopa Kohus on selles osas täpsustanud, et selle nõude eesmärk – peale viidatud artiklis 28 sõnaselgelt nimetatud ärisaladuse kaitse – on kaitsta asjaomaste ettevõtjate kaitseõigusi, mis on tagatud artikli 20 lõikega 4. Neid õigusi rikutaks oluliselt, kui komisjon võiks ettevõtjate suhtes kasutada tõendeid, mis on saadud uurimise käigus, mille eseme ja eesmärgiga need ei seondu (vt selle kohta kohtuotsus Dow Benelux *vs.* komisjon, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 18).

59 Siiski ei saa sellest järeldada, et komisjonil oleks keelatud alustada uurimismenetlust, et kontrollida niisuguse teabe täpsust või seda täiendada, mille ta sai juhuslikult teada varasema kontrollimise käigus, juhul kui kõnealune teave viitab aluslepingu konkurentsieeskirjadega vastuolus oleva tegevuse olemasolule. Niisugune keeld läheks kaugemale sellest, mis on vajalik ärisaladuse ja kaitseõiguste kaitsmiseks, ning takistaks põhjendamatult komisjonil täita oma ülesannet, mis seisneb ühisturul konkurentsieeskirjade täitmise jälgimises ning ELTL artiklites 101 ja 102 nimetatud rikkumiste tuvastamises (vt selle kohta kohtuotsus Dow Benelux *vs.* komisjon, 85/87, EU:C:1989:379, punkt 19).

60 Eeltoodust tuleneb ühelt poolt, et komisjonil on kohustus kontrolli läbiviimise otsust põhjendada. Teiselt poolt – kuna selle otsuse põhjendamise kohustus jääb komisjoni ametnikele antud kontrollivolituste raamesse, siis võivad nad hankida vaid kontrolli esemeks olevaid dokumente.

61 Nii vaidlustatud kohtuotsuse punktist 162 kui ka komisjoni poolt kohtuistungil väidetust aga selgub, et komisjon teavitas Deutsche Bahni kohta seoses tema tütarettevõtjaga DUSS laekunud kaebusest oma ametnikke viivitamatult, vahetult enne esimest kontrolli.

62 Sellega seoses on oluline märkida, et nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 69 rõhutab, on kontrolli tõhusaks läbiviimiseks vaja, et komisjon varustaks asjaomased ametnikud kogu teabega, mis aitab mõista võimaliku rikkumise laadi ja ulatust, sealhulgas kontrolli logistikaga seotud teave, mis peab kõik siiski jääma kontrolli eseme raamesse, mis määrati kindlaks otsusega.

63 Kuigi Üldkohus meenutas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 õigesti, et komisjonil oli kontrolli läbiviimise otsuse osas põhjendamiskohustus, tuleb tõdeda, et ta ei asunud seisukohale, et siis, kui komisjon enne esimese uurimise alustamist teavitas oma ametnikke sellest, et asjaomase ettevõtja suhtes oli esitatud veel üks kaebus, pidi selle uurimise ese, nagu see on otsuses nimetatud, hõlmama ka selle täiendava kaebuse asjaolusid.

64 See eelnev teave aga, mis ei puuduta asja üldist konteksti, vaid eraldiseisva kaebuse olemasolu, ei ole esimese kontrolli läbiviimise otsuse esemega hõlmatud. Seega rikub kontrolli läbiviimise otsuses sellele kaebusele viitamata jätmine põhjendamiskohustust ja asjaomase ettevõtja kaitseõigusi.

65 Veel tuleb nentida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 134 märkis Üldkohus sõnaselgelt, et asjaolu, et teine kontrolli läbiviimise otsus võeti vastu esimese kontrolli käigus, näitab teise kontrolli vajaduseni viinud kogutud teabe olulisust ning et kolmas kontroll oli kindlasti osaliselt põhjendatud kahe esimese kontrolli käigus kogutud teabe alusel. Ta järeldas sellest, et esimese kontrolli käigus DUSS-i kohta kogutud teave võis mõjutada teise ja kolmanda kontrolli läbiviimise otsuse õiguspärasust.

66 Seega oli esimene kontroll õigusvastane, kuna komisjoni ametnikud, kelle valduses oli juba eelnevalt teave, mis ei olnud selle kontrolli esemega hõlmatud, võtsid kaasa dokumente, mida ei olnud ette nähtud kontrolli ulatuses, mis oli esimeses vaidlusaluses otsuses kindlaks määratud.

67 Kõigest eeltoodust tuleneb, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 162 leidis, et komisjoni ametnike valduses enne esimese kontrolli läbiviimise otsuse tegemist olnud teave, et DUSS-i kohta on esitatud kaebus, oli üldist konteksti arvestades õiguspärane, kuid ei täpsustanud, mis põhjustel, kuigi selline eelnev teave ei ole ilmselgelt esimese kontrolli läbiviimise otsuse esemega hõlmatud ning eirab niisiis komisjoni kontrollivolitustega seonduvaid tagatisi.

68 Neil tingimustel tuleb teise väitega nõustuda.

69 Seega tuleb vaidlustatud kohtuotsus tühistada osas, milles sellega jäeti hagi teise ja kolmanda kontrolli läbiviimise otsuse osas rahuldamata, ega ole vaja analüüsida Deutsche Bahni apellatsioonkaebuse neljandat väidet, et Üldkohus eiras tõendamiskohustust käsitlevaid norme ja milles ühtlasi palutakse tühistada teise ja kolmanda kontrolli läbiviimise otsused.

Hagi Üldkohtus

70 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus teha Üldkohtu otsuse tühistamise korral asja suhtes ise lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab. Käesoleval juhul on see nii.

71 Käesoleva kohtuotsuse punktidest 56–67 nähtub, et esimese kohtuastme hagi kolmas väide on põhjendatud ning et teine ja kolmas kontrolli läbiviimise otsus tuleb kaitseõiguste rikkumise tõttu tühistada.

Kohtukulud

72 Kodukorra artikli 184 lõige 2 sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse.

73 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel samuti kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

74 Kodukorra artikli 138 lõike 3 kohaselt jäävad kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks. Kui kohtuasja asjaolud seda õigustavad, võib Euroopa Kohus otsustada, et lisaks enda kohtukulude kandmisele mõistetakse poolelt välja ka osa teise poole kohtukuludest.

75 Kuna Deutsche Bahni apellatsioonkaebus rahuldatakse osaliselt, tuleb jätta pool komisjoni käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kuludest tema enese kanda ja mõista temalt välja pool Deutsche Bahni kuludest selles menetluses. Jätta pool Deutsche Bahni käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kuludest tema enese kanda ja mõista temalt välja pool komisjoni kuludest selles menetluses.

76 Mis puutub esimese kohtuastme kuludesse, siis peab komisjon kandma kohtuasjadega T-290/11 ja T-521/11 seotud kulud, Deutsche Bahn aga kohtuasjaga T-289/11 seotud kulud.

77 Kodukorra artikli 140 lõike 1 alusel kannavad menetlusse astunud liikmesriigid ise oma kohtukulud. Vastavalt sellele sättele kannab Hispaania Kuningriik oma kohtukulud nii esimeses astmes kui ka apellatsioonimenetluses.

78 Sama määruse artikli 140 lõike 2 alusel kannab EFTA järelevalveamet oma kohtukulud ise, kui ta on menetlusse astunud. Sellest tuleneb, et EFTA järelevalveamet kannab oma kohtukulud nii esimeses astmes kui ka apellatsioonimenetluses.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu otsus Deutsche Bahn jt *vs.* komisjon (T-289/11, T-290/11 ja T-521/11, EU:T:2013:404) osas, milles sellega jäeti hagi teise kontrolli läbiviimise otsuse (K(2011) 2365, 30.3.2011) ja kolmanda kontrolli läbiviimise otsuse (K(2011) 5230, 14.7.2011) osas rahuldamata**.

2. **Tühistada Euroopa Komisjoni 30. märtsi 2011. aasta otsus K(2011) 2365 ja 14. juuli 2011. aasta otsus K(2011) 5230.**

3. **Jätta apellatsioonkaebus ülejäänud osas rahuldamata.**

4. **Jätta pool Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH ja DB Schenker Rail Deutschland AG käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kuludest nende endi kanda ja mõista neilt välja pool Euroopa Komisjoni kuludest selles menetluses.**

5. **Jätta pool Euroopa Komisjoni käesoleva apellatsioonimenetlusega seotud kuludest tema enese kanda ja mõista temalt välja pool Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH ja DB Schenker Rail Deutschland AG kuludest selles menetluses.**

6. **Jätta Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH ja DB Schenker Rail Deutschland AG kanda kohtuasjaga T-289/11 seotud kulud.**

7. **Jätta Euroopa Komisjoni kanda kohtuasjadega T-290/11 ja T-521/11 seotud kulud.**

8. **Jätta Hispaania Kuningriigi kulud tema enese kanda.**

9. **Jätta EFTA järelevalveameti kulud tema enese kanda.**

Allkirjad